

II. správa SNB
Analytický odbor
CB-0077/152/03-89

V Praze dne 31.7.1989

[REDAKTOVANÉ MÍSTO]
Výtisk číslo: 2
Počet příloh: 1/12

Denní situační zpráva č. 152/89 ze dne 31.7.1989

K bodu 2a : ē. 2
K bodu 2b : ē. 3, 4
K bodu 3 : ē. 1
K bodu 4 :

Náčelník II. správy SNB
plk. PhDr. Karel VYKYPĚL

Rozdílco - 1

- 1) DAI VOS PMV
- 2) DOMO
- 3) Z. ZNS
- 4) ZNS - VS
- 5) ZNS - OS
- 6) „ P "

Výtisk číslo: 2

Počet listů : 3

K bodu 3.)

Rozdělovník č.1)

Současná situace v Ekonomickém ústavu (dále EÚ) ČSAV je vedoucími pracovníky tohoto ústavu hodnocena jako složitá. Po odborné stránce dochází mezi pracovníky ústavu k vážným neshodám. Pracovníci ústavu se rozdělili na tři skupiny a to na "konzervativce" (zastávají názor centrálního řízení čs. ekonomiky), "progresivisty" (prosazují tržní mechanismus jako základní systém řízení) a "centristy" (přiklánějí se k jedné či druhé straně).

Pouze několik jednotlivců z EÚ ČSAV - ředitel EÚ ČSAV, prof. ing. VALENTA František, DrSc.; zástupce ředitele EÚ ČSAV, ing. SOUKAL Vítězslav, Csc.; vedoucí vědecký pracovník, ing. JANÁČEK Kamil, CSc. a vedoucí vědecký pracovník, prof. ing. HÁBA Zdeněk, DrSc. nekompromisně vystupují proti teoretickým pracím, které zpochybňují proces přestavby ve vztahu k socialistickému státnímu a společenskému zřízení.

PhDr. PETRÁŠEK František, CSc. (vědecký pracovník), ing. MLČOCH Lubomír, ing. MĚKUTOVÁ Hermína, CSc. (vědecká pracovnice) a ing. ZIELENEC Josef, CSc. (vědecký pracovník) se spolupodílí na organizaci seminářů, které se uskutečňují pod hlavičkou ČSVTS na Praze 1, Novotného lávce. Tyto semináře jsou tendenčně zaměřeny a konají se podle závažnosti tématu i za účasti signatářů CH-77.

Zrušen stupen

Řada dalších vědeckých pracovníků EÚ ČSAV se snaží "zvýrazňovat svou aktivitu" tím, že navazuje styky na osoby blízké, anebo přímo pocházející z prostředí CH-77. Jedná se především s pracovníky EÚ ČSAV ing. MLČOCHA Lubomíra (samostatný odborný pracovník specialista, 45 let), ing. CHLUMSKÝ Jiří, CSc. (vedoucí vědecký pracovník, 59 let), ing. JUNGLINGA Ladislava, CSc. (samostatný odborný pracovník specialista, 60 let) a prof. ing. CHYBU Antonína DrSc. (vedoucí vědecký pracovník, 62 let). Jejich osobní styky tvoří např. prof. KADLEC Vladimír, Doc. HÜBL Milan, KOUBA Karel, KLAUS Václav a další.

Činnost nezávislých iniciativ v ČSSR, včetně hromadných protispolečenských vystoupení v srpnu a říjnu v r. 1988 a v lednu r. 1989 hodnotí většina pracovníků EÚ ČSAV jako projevy demokracie. Tento názor vyjádřili otevřeně v únoru 1989 podpisovou akcí na podporu výzvy kulturních pracovníků k událostem na Václavském náměstí v lednu 1989. Celkem tuto výzvu podepsalo 57 vědeckých pracovníků EÚ ČSAV, včetně vedoucích pracovníků, členů a funkcionářů strany. Tuto akci organizoval ing. MLČOCH Lubomír, bývalý člen KSČ a ing. KŘÍŽ Karel, odborný pracovník.

Část pracovníků EÚ ČSAV udržuje rozsáhlé styky na zastupitelské úřady kapitalistických států v ČSSR, zejména USA a Velké Británie, dále pak na teoretickoekonomicke instituce v kapitalistických zemích zabývajících se problematikou politicko-ekonomicke vztahů a východní Evropou, např. Université de Paris, WIIW (Wiener Institut für Internationale Wirtschaftsvergleiche ve Vídni), IREX (International Research and Exchanges Board), Národní akademii v USA a London School of Economics. Teoretické práce těchto institucí pak do značné míry ovlivňují myšlení a produkci ekonomických teoreticků v EÚ ČSAV.

Od roku 1988 sílí snahy řady pracovníků EÚ ČSAV získat stáže v kapitalistických státech. V této souvislosti pak styky pracovníků EÚ ČSAV na ZU USA a Velké Británie v Praze mají vzrůstající tendenci.

Velkým problémem v EÚ ČSAV je získávání nových kandidátů KSČ v výběr straniků pro funkce v ZO KSČ,. Vytypování členové strany nabízené funkce odmítají s tím, že nemají dostatek zkušenosti, nebo že jsou přestárlí, popřipadě pracovně přetížení. Hlavním důvodem je však obava, že budou mít nepřijemnosti v kolektivu pracovníků EÚ ČSAV.

Jedná se o zhodnocení poznatků Pramenem č.3, které byly průběžně získávány od počátku r.1989 Pramenem č.1., 2. a 3. Je je možno využít do informačního toku FMV.

Dopravce S. odbor
CB-0014-23/03-89

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušen stupeň útajení (svazku) dnem 1. 1. 2000
Zákon o ustanovení o bezpečnosti
Zákon o záchranné službě
Zákon o záchranné službě

Výtisk číslo: 2
Počet listů : 5

K bodu 2a)

Rozdělovník č. 1

Ve dnech 6.-9.7.1989 se za účasti 1019 delegátů z 50 zemí Evropy, Asie, Afriky a Ameriky uskutečnil ve španělské Vitorii 8. konvent European Nuclear Disarmament (END) - Evropského jaderného odzbrojení. Delegáti zastupovali mírová hnutí různého zaměření, církve, společenské organizace a politické strany, především sociálně demokratické.

Ze socialistických zemí se konventu zúčastnili zástupci SSSR, PLR, MLR a ČSSR. NDR, BLR a RSR nebyly zastoupeny.

Za ČSSR se jednání 8. konventu zúčastnili profesor dr. Juraj CÚTH, předseda Slovenské mírové rady, který zastupoval Československý mírový výbor, ing. Milan ŠTEMBERA, vědecký pracovník Ústavu mezinárodních vztahů FMZV, který zastupoval Čs. výbor pro evropskou bezpečnost a spolupráci a Hana ADAMOVÁ, redaktorka agentury ORBIS.

Z ČSSR byli pozváni i představitelé nelegálních struktur, signatáři CH-77, Václav MALÝ a Jiří DIENSBIER, kterým nebyl umožněn výjezd z ČSSR. Této skutečnosti využil ve svém úvodním projevu člen španělského přípravného výboru Ramón PEÑAGARIKANO, který odsouzením tohoto kroku čs. úřadů vytvořil do značné míry protičeskoslovenskou atmosféru.

Nepřítomnost signatářů CH-77 se v práci příslušných pracovních skupin výrazně neprojevila, i když docházelo ke "kategorizaci" evropských socialis. států na pokrokové a reformní (SSSR, PLR a MLR) a konzervativní (NDR, BLR, RSR a ČSSR).

Z čs. emigrace se konventu zúčastnili Jiří PELIKÁN a Milan HORÁČEK. Jejich úsili bylo do značné míry zaměřeno na kontakty s představiteli PLR, MLR, SSSR. HORÁČEK s PELIKÁNEM se netajili tím, že na příštém konventu očekávají účast i zástupců čs. nelegálních struktur a přehodnocení události roku 1968/69. Jejich kontakt na oficiální čs. zástupce se v průběhu konventu omezil na zdvořilostní konverzaci. Milan HORÁČEK vyjádřil názor, že v ČSSR by měl být do čela čs. mirového hnutí jmenován Václav HAVEL stejně jako v PLR Lech WALESÁ. HORÁČEK se zajímal o to, kdy by tato varianta v ČSSR mohla být realizována. Dále HORÁČEK vyslovil přesvědčení, že se s HAVLEM pravděpodobně sejdou v r.1990 v Praze, a tím potvrdil přání představitelů Peace Assembly (Mirového lidového shromáždění) svolat v příštím roce 1990 do Prahy konferenci nezávislých hnutí a iniciativ (Peace Assembly je novým názvem pro projekt "Independent Helsinki Association" - Nezávislá helsinksá asociace - IHA, jejíž název byl prosazován představiteli CH-77).

V případě, že nebude možnost uskutečnit konferenci v Praze, je připravena náhradní varianta v Budapešti. Byla ustavena pracovní koordináční skupina sedmi osob, která má za úkol konferenci Peace Assembly připravit a řídit. Skupinu tvoří: Hana MARVANOVÁ - ČSSR- Nezávislé mirové sdružení, Mient Jan FABER - generální tajemník IKV (Mezicírkevní mirová rada - Holandsko), Mary KALDOROVÁ - členka britské pacifistické

organizace CND (Kampaň za jaderné odzbrojení), Jan KAVAN - čs. emigrant, vedoucí představitel Palach Presse, Klaus Dieter ESCHE - Západní Berlin, člen pacifistické organizace Alternativní listy, Juliana MARTMEYOVÁ - MLR a zástupce PLR KAPUTOVICZ.

Člen pacifistické organizace Alternativní listy K. D. ESCHE vyzval, účastníky konventu, aby se v každé zemi, včetně USA a Kanady, pokusili vytypovat jednu nebo dvě důvěryhodné, reprezentativní osoby, které by doplnily stávající síť. Požádal o vypracování seznamu zájemců politiků, kteří by chtěli působit v Peace Assembly.

Chování a vystupování Jiřího PELIKÁNA vůči čs. delegaci a ČSSR bylo hodnoceno jako umírněné a solidní, bez zjevných útoků a osočování čs. státních orgánů.

V průběhu jednání pracovních skupin převládal optimismus nad současnými mirovými a odzbrojovacími iniciativami.

Byla odseuzena současná jaderná politika členských zemí NATO a bylo poukazováno na to, že konvenční zbrojení je "branou" k jadernému odzbrojení.

Živý zájem účastníků vyvolalo projednávání otázek souvisejících s odmítáním vojenské služby a jejím nahrazením tzv. náhradní službou. Lze očekávat, že v budoucnu bude narůstat přitažlivost odporu k vojenské službě a snahy o legislativní zakotvení alternativní služby v evropských státech.

V problematice evropské bezpečnosti a spolupráce byly projednány výsledky vídeňské následné schůzky se zaměřením na její humanitární aspekty. Pozornost nebyla věnována otázkám bezpečnosti, ekonomické a vědeckotechnické spolupráci.

Problematika evropského procesu a "evropského domu" byla výrazně zužována do oblasti lidských práv a humanitární spolupráce, mnohdy až do naivních podob.

Značná pozornost jednání konventu byla zaměřena na problematiku ekologie.

8. konvent END nepřijal žádný závěrečný dokument nebo prohlášení. Závěrečné plenární zasedání bylo narušeno demonstrací příslušníků extrémní baskické politické strany HERRI BATASUNA, kteří vnikli do sálu a znemožnili závěrečný projev předsedy baskické autonomní vlády. V roce 1990 bude 9. konvent uskutečněn paralelně v Talinu a Helsinkách, což je součástí orientace na společný evropský dům a spolupráci Východ - Západ.

Čs. účast na 8. konventu lze považovat za prospěšnou a užitečnou. Nedostatkem ze strany čs. delegace byly u delegáta ČSNV, prof. Dr. Juraje CÚTHA, jeho podprůměrné jazykové znalosti, minimální známost jeho osobnosti v prostředí zahraničních partnerů a obavy z připadného veřejného vystoupení.

V nejbližším období lze očekávat zvyšování tlaku nevládních organizací západoevropských zemí na ČSSR st. orgány o povolení uskutečnit v červnu 1990 v Praze konferenci nezávislých organizací Peace Assembly.

Poznatky byly získány v období od 14. do 21. července 1989 Pramenem č.1 a č. 3. Jedná se o hodnověrné poznatky, které je možno využít do informačního toku FMV.

✓ - JZ - 0024 - 18103-89
12. odbor

ARCHIV BEZPEČNOSTI ČR
Zrušen stupen utajení (svazku), dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odstavce č. 412/2005 Sb.

Výtisk číslo: 2
Počet listů : 3

K bodu 2b)

Rozdělovnik č.1

Signatář CH-77 Jan URBAN zvažoval možnost organizování akci CH-77 a tzv. nezávislými iniciativami k 21.8.1989. Zastává umírněnější stanovisko a projevuje obavy ze zásahu mocenských orgánů. Je toho názoru, že v současné době by bylo nevhodnější, aby žádné demonstrace nebyly, ale vznikly nezávislé odbory, které by se zapojily do přípravy volební kampaně pro nezávislé kandidáty. Je toho názoru, že je již na čase "tento systém bourat" a to pokojnými prostředky. Vedení strany má zájem na konfrontaci. Proto je nyní nesmysl jim nahrávat. Opozice není schopna demonstraci připravit, zorganizovat a vyloučit provokace a násilný střet. Z tohoto hlediska by bylo organizování a vyhlášování demonstrace naprosto nezodpovědné. Je potřeba si uvědomit, že mnoho lidí může být těžce zraněno a CH-77 a nezávislé iniciativy za to ponesou odpovědnost.

Dále uvedl, že nelze z ulice dělat cíl, cílem musí být změna systému. Ten systém je tak hnusně prohnílý, díky zvášťení vnějším okolnostem, že připadný konflikt by vice mohl opravdu JAKEŠOVY podrazit nohy, stávající systém nějakým způsobem nalomit, ale co bude potom? Další demonstrace? A proč, a za co?

URBAN, který se zúčastnil jednání česko-polské Solidarity, byl přítomen velice zajimavé diskusi na téma organizování

Zpráva
12/2005 Sb
S 151

demonstraci. LIS, ŠABATA a BATTĚK plameně proklamovali nevyhnutelnost demonstrací. Poláci zvláště MICHNIK, souhlasili, že je samozřejmé, že se musí demonstrace k 21.8.1989 uskutečnit, ale zároveň položili otázku - jak máte demonstraci připravenou? Z diskuse vyplynulo, že Charta má jenom proklamace, nejde ji o lidi, ale jde ji o to, jenom ty lidi dostat do ulic. Neví co tam s nimi.

BUJAK hovořil o tom, že Solidarita v PLR měla i v nejhoršich dobách vždy připraveno pořadatelů s páskami, kolik očekávali demonstrantů. Šlo o desítky nebo stovky pořadatelů s páskami, měli připravenou lékařskou službu, aby raněné nemuseli vozit do nemocnic, měli pro organizátory připravené únikové cesty a řadu dalších opatření, na nichž se podíleli stovky lidí.

URBAN má obavy, že se najdou nějací provokatéři, kteří začnou házet kameny a flašky s benzinem a pak se bude střílet. Bezpečnost prý nacvičuje střelbu do dlažby, od níž se střely odražejí a vnikají do břicha.

Místo toho, aby CH-77 čla do fabrik, piše proklamace. Zisk z demonstrace je velice nejistý. A mimo to v Polsku i v tom nejhorším období vyjimečného stavu mocenské složky respektovali určitá pravidla, "jenže ti naří policajti jsou naprosto nevypočitatelní".

ARCHIV
Zrušen stupň utajení

285

Proto je třeba především začít pracovat a ne demonstrovat. Je třeba si otevřeně přiznat, že nemají kontakty do fabrik, ani jeden. URBAN sám měl jedinou besedu a asi rok nebude mít další. Stejně tak nemají kontakty mimo Prahu, do menších měst a vesnic. Je třeba jít do fabrik, využít toho, že se chystá zdražení. Vzniká situace, která směřuje k rozložení KSČ. Ta bude nucena hledat něco jako kulatý stůl, my však na to nejsme připraveni, nemůžeme ke kulatému stolu jít. CH-77 má 1600 signatářů, Demokratická iniciativa 500 atd., nemáme se o koho opřít. Musíme být už teď připraveni a opřeni o lidi z fabrik, tj. být prostě faktická politická síla. Nikdo z disidentů totiž dělníky nezná, nikdo s nimi neumí mluvit, nikdo z nás nebyl dělník! A když, tak jedině z trestu.

Dále pak je URBAN toho názoru, že "naši známi z venku" se k nám chovají se sympatiemi a ledacos podepřší, přijedou sem na ten srpen přespat v našich bytech, ale aby se z nich stali "lidří", aby vytvořili "buňky" to nepřichází v úvahu. Je zhrzený nad tím, jak ledabyle a lehkomyслně spousta chartistů zachází s terminy jako je "lidi", "národ", "ulice", "riziko" atp. a neuvědomuje si, že pokud k něčemu dojde a budou třeba mrtví a ranění, že za to ponesou zodpovědnost.

Poznatek byl získán dne 27.7.1989 Pramenem č.2, je ho možno považovat za prověřený a využit do informačního toku FMV. Potvrzuje poznatky k nejednotnosti v řadách CH-77 k realizaci jejich záměrů k 21. srpnu.

A2 - 1545 | 11/1

[REDACTED]

Výtisk č. : 1
Počet listů : 1

K bodu 2 b)

Rozdělovník č. 1.

Dne 31.7.1989 informoval Václav HAVEL neoficiálně publikujícího spisovatele Ivana KLÍMU, že má na 1.8.1989 pozvánku na schůzi PEN CLUBU, která se bude konat od 17,00 hod. Na tuto schůzi má HAVEL připravenu spoustu návrhů, které hodlá přednést. Zajímal se o to, zda se "jich" vůbec schůze týká a zda nejde jen o přátele ministra kultury KYMLIČKY, který měl již nějaký svůj klub ustanovit.

KLÍMA sdělil HAVLOVI, že KYMLIČKA nic neustanovil, neboť se všechno bude odehrávat na schůzi dne 1.8.1989. Podle KLÍMY má tato schůze volit výbor, jehož předsedou má být MUCHA a místopředsedou spisovatel NESVADBA, jak se při poslední schůzce dohodli. NESVADBU údajně najmenovali protože tuto funkci nechtěl nikdo dělat.

Poznatek byl získán dne 31.7.1989 Pramenem č. 2, je pravdivý a lze jej využít v informačním toku FMV.

Vzhledem k tomu, že se jedná o oficiální akci, na které má dojít ke znovuobnovení činnosti PEN CLUBU podle stanov z roku 1956 a které se hodlají účastnit bývalí členové PEN CLUBU a přizvaní spisovatelé, na kterých je zájem, aby byli členy PEN CLUBU, jsou realizována opatření k zamezení účasti Václava HAVLA na této schůzi s cílem zamezit přednesení jeho návrhů k činnosti PEN CLUBU.

10. odb.